

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

af feber, Soldaten Olof Schog, 82 år gammal, af ålderdom, Enkan Malena Lundberg 65 år gammal, af froßfeber, och handlangaren Slusbeck af lungfot.

Rundgörelser.

Uti Vermesso-marknad nästledet är, äro wid Salt-Torget hittade tvåanne Banco-fedlar på 600 Dal R:mt, hwilka wäl därstädes trenne Söndagar blifwit uplyste; men som ingen rätt ägare ännu sig insunnet; så anmodas den sansfylldige, at anmäla sig hos Kläckaren Jonas Ullgren i Carlstad.

En liten Piece, under Titel För No Kul, nästan i samma smak Friswen, som Mina Försof, är nyligen af Trycket utkommen, och finnes til köps hos Bokbindaren Lorenz Ahlgren, emot 12 stycker stycket.

Hos Herr Wolrath von Stcken finnas nyligen inkomna Franska fensterglas til köps.

På Herr Kämner Enanders afbrände öde-tomter är nära wid hamnen en hwalfd källare at uthyras.

En målad kammare til gatan, och sång åt en person, kan hyras på Kronhus-gatan.

En sag af Selzer- och en dito Pyrmont-watten, som förledet är inkommet, är til salu, och kan köparen anmäla sig hos Bothållaren Sahlbach.

Et Herskap på landet bort åt Kongsbacka ästundar en i landtushållningen försaren Gårdsfogde, mot 100 Dal. S:mt om året, och andra wanliga förmåner, hwarom jag närmare ytrar mig mundteligen.

Götheborgska Magasinet.

Lördagen, den 20 Junii 1761.

Slutelig Fortsättning af Förslaget til Stenbyggnader på Hisingen.

Til wäggar af gråsten fodras efter förslaget 2248 last, 563 dagswerk, och 6 laster kalk. När dessa summor delas imellan 30; så förer hwardera 75 last, och använder 19 dagar, hwaruti sprängnings- och mure-dagswerken äro ock inberäknade. Et gråstens-hus försärdigas således til wäggar af byggnings-laget på 19 dagar. Kalk bör ock hwardera bestå uti natura 2 tunnor, 1 och en half fläppa.

Til tegelhus tyckes at byggningslag woro ock nyttiga, både för tillverkning och byggnad; ty dessa hyslöfatta, och med det samma underrätta flere, utan at utmatta någon; ja, de gifwa arbetet drift och nödwändig framgång. Här på Hisingen må de icke bestå af mer än 20 åboer. Om dem imellan delas 802 last, så förer hwardera 40: och af de 430 dagswerken, gör hwardera 21 eller 22: hwarwid märkes, at när dagswerken äro gjorde, så äro last-

fen förda, och hela arbetet til wäggarne fullkomnat. Tegelwäggarne blifwa således af 20 åboer färdige på 21 dagar. Stenkol och kalk i natura sammanfljuta desse: af de förra en hel, och af de sednare 3 och en half tunna. Detta samhälle måtte wäl bygga 2 tegelhus om året, då de torde hålla den ordning, at för 2 bygdes, och för andre tilwerkades tegel. Desse kunde ock wäl få hwila et eller annat år, om de så wille: det komme icke mycket an på några års utdragt, allenast inga nybyggnader af träd hådanester upfattes, eller med kostnad förbättrades.

När nu allesamman arbeta lika, och bestå lika många och lika goda bygnings-ämnen; så följer där-af, at om tiderna äro goda, så hafwa alle lika förman, och om de äro dyra, så hafwa alle där-af lika känning: hwilket är orsaken, hwarjore alt bör sammansfljutas i natura, och icke i penningar; ty för desse är icke alltid lika inköp. Hwar håller sig ock hself efter behag med mat och dricka; ty där-af följer, at kostnaden blir mindre, lefwerket myckrare och arbetet jämnare.

Nu följer förslag til trofning och resning, hwilket öfwer grå- och tegelstenshus blir lika, så ock til golf.

Til bandstoccar, sayer och åsar 2 tolster timmer. Til hselkar, 8 stycken i hwar rum, 2 tolster. Til läkten under halm, då 8 klyfwas af hwar stäck, en half tolst, til redar eller grundstäckar under stugo-

golfwet,

Dagsw. Dal. Ö.

golfwet, en half, tillsamman 5		
tolster, 12 Dal. tolsten. =		60
Förelön, ålfwen efter, ifrån stoggarne, 20 öre tolsten. = =		3 4
Körle-dagswerken från ålfwen, 2 stäckar om dagen. = =	30	
Enkla sparrar, 3 tolster, 4 Dal. tolsten, förelön 12 öre tolsten.		13 4
Körflor, 8 om dagen. = =	4	
Utbakar til läkten under teglet, 4 tolster, 1 Dal. tolsten. =		4
Sjelfwa läkten 200 stycken, 4 Dal. hundradet = = = =		8
Bräder til golf i stugan, til trofning och windster, m. m. tillsamman 13 tolster, 3 Dal. tolst.		39
Halm 80 kårswar, 3 Dal. 16 öre tjoget, rör 16 tjoget, 1 Dal. 16 öre.		38
Takpannor 2500, 50 Dal. 1000, åspannor 60, 6 öre pannan.		136 8
Körle och arbets-dagswerken til alt detta. = = = = =	117	
Färge- och klampare-pengar. =		2
Summa	151 303	16

Detta alt, om tegel undantages, kan hwar och en i bygnings-laget stassa sig hself efter hand. Eljest kunna de ock komma öfwerens om hjälpsamhet, åtminstone uti tegel-körflor.

B b 2

Tak.

Takpannors inköp tyckes blifwa för almogen all för drygt, enär de användt ätstiklig omkostnad til all den andra bygnaden. Om Kronan fördenstul bestode penningar därtil, så bleswe det utan twifwel en stark driffjäder til stenhús-bygnad. Kronan hade där af icke större känning, än af 20 års Skattefrihet, efter Kongl. Förordningen; men landtmannen dubbel nytta: ty han finge hela Kronans hjälp i behagelig tid och på en gång; han smakade fruktén i sin lifstid, boendes under et skönt och waragtigare tak. Många af almogen hafwa sjelfwe uttrat sig på detta sätt. Om hwar tredingsbonde betalar 8 Dal. årligen i personliga utskylder, så betalar 20 års Skatt tegel-taket.

Huru wida deras Majesteters Namn, Konungens och Drottningens, måtte utbyggas i Kammarwäggen med åretal, til at på et så högt sätt hedra och upmuntra landtmannen, och behålla minnesmärke för framtiden, det komme an på hög tillståndjelse och befallning.

Murmästare böra hafwa ritningar för sig, och stå i ansvar för proportioner och styrka, m. m.

När således 30 år woro förlupna, så hade hwar och en sin möda och kostnad betalad i et wackert och waragtigt hus, som kunde bebos, barn efter barn, och tyckes med skäl icke wara förkasteligt.

Nu wille hwar och en wara den förste. Fördenstul om någon förlorat sina hus genom eldwäda, borde den samme blifwa först hulpen. Däreft en sådan, som ändå skolat bygga det året, eller som har så förfalna hus, at de icke kunna bebos. Sedan

dan lotkasta de andre, som hafwa swagaste husen fins imellan. Wil den, som lotten tilfaller, gifwa sin rätt ifrån sig, tils han framdeles winner samma lycka, så må det stå honom fritt, och då lotkasta de andre. Sedan må det på lott ankomma, så långt hela bygnings-laget räcker.

Om hemman äro klufne til mindre än sjerdedelar, så må en ottings-brukare, eller mindre, gå i bygnings-lag, så wäl som en sjerdings- eller halfgårds-bonde. Kunna 2 af de mindre åsamjas om en bygnad, och swara tillsammans emot en af de andre: så kunde de til sin beqwämlichkeit bygga öfwer-rum, hwarigenom wunnes en stor besparing i tak. En landtman kunde så wäl bo i öfwer-rum, som en stadsbo. De kunde ändå hafwa hwar sin stuga inunder, kök och förstuga skista, til at undwika oenigheter, hwar på man har många exempel hos de gamle.

En man kunde ock få swara för två, om han wille klyfwa sit hemman för sina barn, och bygga 2 sådana bygningar.

Huruwida Krono- och Frelse-åboer härwid kunde finna sig lika, och hafwa lika förmåner, kan jag icke säga. Ej heller wet jag hjälp och råd för de utfattige. Men det wet jag, at nästan alle inwånarne på Hisingen, och kan hända öfwer all slätbygden i Bohus-län, kunde med förenämde bygnings-hjelp upslätta lika så wäl sten- som trähus.

Nu kan det hända, at åbo dö, innan contractet lupet til slut; så må barnen träda i deras Faders ställe, och fulgöra den nämndas pligt, och njuta där-

af lika förmåner. Försäljes hemman, eller på annat sätt kommer i annans händer, så må tilträdaren betala afträdaren för arbetet, och fullfölja resten efter uprättat contract, och njuta det til goda.

Efter dagswerkens antal, då de räknas i penningar, torde sådana stenhus-wäggar kunna värderas. Et arbets-dagswerke kostar i Dal. och således stiga gråstens-wäggar til 306 Dal. S:mt. Körse-dagswerken hwardera til 2 Dal., som då kosta 514, tillsammans 820 Dal. för hwart enda hus. Til tegelstens-wäggar kosta tillwerkning- och muredagswerken 300 dito, körse- och bråkning 260, tillsammans 560 Dal. Ehuru swårigheten där af synes för en ensam äbo, då han skulle lega många dagswerken, til at bygga med sten; så kunna likwäl dessa summor, de de arbeta sjelfwe, icke räknas Hising-boen til skada, utan til winst. Utan twiswel är det hans fördel, at han gagnar sig til så mycket wärde; men skada, om han försummar sig.

Daler.

En trädhush-bygnad, som nu brukas, fodrar bara til wäggarne, timber 15 tolster,	
12 Dal. tolsten. = = = = =	180
Bräder til fodring, 16 tolster, 3 D. tolsten	48
Räswer til råfning. = = = = =	40
Torf til dito 1400 quadrat-alnar, eller	= 1400
Til upbygningen, hwilken Hising-boen icke kan eller förmår göra sjelf, utan legger bönder från Alle-härad och betalar	60
Summa	1728

Denna

Denna Summa, som besparas genom de föreslagne stenhus, bör utan twiswel räknas för en winst af samma hus. Wil man räkna Hising-boens Fogs-refa af 8 mil, tractamenter til Fogsboen, förelön älfwen efter 20 öre tolsten, och hemförflor, förutan frukost, knäppekanna, dörekanna, sparrekanna och åskanna, m. m. til Albönderna; så kostar hwar stoc i det minsta en plåt, innan han kommer i wägen; hwilket ansenligen föröker besparings-winsten. Hwar torfwa är värderad til 1 Dal. S:mt. Detta är, om jag ej felar, Heer Archiater och Riddaren Linnäi värdering; eljest kostar en torfwa i skärelön ganska litet.

Dal. S.

Följer nu penninge-utgiften til gråstens-hus, med tegeltak: til bår- och hwåsing.	= = = = =	30	
Til krut = = = = =		47	8
Til kalk, 6 läster. = = = = =		96	
Murmåstare-arswode. = = = = =		200	
Tak- och åspannor. = = = = =		136	8
Summa		509	16

Älfwen penninge-utgiften til tegelstens-hus, med tegeltak: til stenkol, 20 tunnor = = = = =		40	
Til kalk, 6 läster. = = = = =		96	
Murmåstare arswode. = = = = =		200	
Tak- och åspannor. = = = = =		136	8
Summa		472	8

B b 4

Dessa

Desse 2 sednare summor komma således enbäst under namn af omkostnad.

Når nu til blotta wäggar af gråsten och tegel-taken
dagsverks-winsten är 820

Besparings-winsten = 1728

===== 2548

Och bekoftnaden = = = = = 509 16

Så winnas = = = = = 2038 16

Når til tegelstens-wäggar och tak dagsverks-winsten är = = = = = 560

Besparings-winsten. = 1728

===== 2288

Och kostnaden = = = = = 472 8

Så winnas = = = = = 1815 24

I Östra och westra Hising-härader, eller Säfwe, Lundby, Thorslanda Pastorater och Kongåls socken, äro 227 hela hemman, å hemmanet räknas 3 åbyggnader, och således 681 manhus-byggnader.

Öfwer hela Hisingen blir således igenom gråstens-wäggar och tegeltak
dagsverks-winsten = 558420

Besparings-winsten til timber, som gör i tråd eller

Daler = 122580

Måfwer = 27240

Transport. 149820 558420

Bräder

Transport. 149820 558420

Bräder til fordring, tolfter

10896, och

Daler = = 32688

Torf quadratalnar, eller

Dal. = = 953400

Betalning för uphugning

40860

===== 1176768

===== 1735188

Kostnad til bår- och hwåsning

20430

Krut = = = 32177

Kalk, 4086 låster = = = 61376

Murmåstare arswode = 136200

Tak- och åspannor = = 92786

===== 346969

Således winnes igenom gråstens-wäggar och tegeltak = = = = 1388219

Igenom tegelstens-wäggar och tak blir dagsverks-winsten = = = = 381360

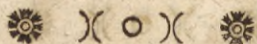
Besparings-winsten, ut sup. 1176768

===== 1558128

Transport. 1558128

B b 5

Kost-

Transport. 1558128

Kostnaden, sten-
kol 13620 tun-

nor = = = 27240

Kalk, ut supra 65376

Murmåstare-

arswode = 136200

Taf- och åspan-

nor = = 92786

321602

Således minnes med tegel-wäggar

och taf = = = = = 1236526

Görut är taget för afgjort, at hwar tredings åbo
betalar Kronan 8 Dal. S:mt personlig skatt år-
ligen, som gör af 681 åboer 5448 Dal. om året,
och på 20 år = = = = = 108960

Wille nu Kronan i stället för denne

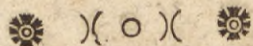
skatten betala tegel-taken på stenhus-

byggnaden med = = = = = 92786

Så bleswe Kronans besparing = = 16174

Om skatten är större, så blir ock winsten större,
och ännu större, om tafpannor kunde fås för bättre
köp, än 50 Dal. tusendet. Om 2 åboer kunde bo
i en bygning, och beufa öfverrum, som förr är
sagt, i hwilken händelse skälningen afwen bör an-
dras: så wunnes därpå största besparing i taf.

Wårsmån, strandfittare, gatu-husfolk och flere
kunde tråda i bygnings-lag, så wäl som gårds-bru-
fare.

fare. Behöfde de mindre hus, så kunde de göra
mindre handräkning, och så mindre. Körflor kun-
na de betala med arbets-dagswerken.

Pehr Ericson i Arred uti Backa socken, som
til detta förslag gifwet mycken underrättelse, och
skal med första bygga på sin gård i Dyrås uti Säf-
we socken, wil wara den förste, som med stenhus-
byggnad gör början, antingen i bygnings-lag eller
ensam, de andre til estersyn, om han därtill på nå-
got sätt understödes.

Sluteligen, emedan Kronan, hela landet och
Hisingen hafwa så anseelig winning af stenbyggnad,
hwilken blir wida större, då man betraktar träd-
husens årliga förbättringar och tidare nybyggnad, at
förtiga et mer och mer stigande inköp på wirke,
m. m. så måtte ju hwar man önska, at stenhus-
byggnader beforderades öfwer hela Riket, antingen
genom detta eller något bättre förslag, som nöden
omfider hedrar med werkställighet. Trollered, den
19 Febr. 1761.

Joh. Lindman.

Hwad Nytt i Staden?

Korta Stads-nyheter.

Ankomne äro Skepparne James Patrick ifrån
Dundie och D. K. Bagge ifrån Lietz med barlast,
Måns

Måns Andersson ifrån Aloba med mursten, John Scotland ifrån Montros med malt, Jan Poppes ifrån Amsterdam med klinkort och tunneband, Esge Zuckes ifrån Harlingen med mursten och ost, Engelbrecht Gådda ifrån Lieth med barlast och bly; afwen Cornelis Klok ifrån Amsterdam med mursten och tunneband.

Utgångne äro Skepparne Lars Gådda, Jurg. Laur. Lungren och Peter Nilsson til St. Ubes med Barlast, Wilhelm Mills til Isle of Man, Sven Hansson til Glenluce, Jonas Lind til Lissabon, G. Fothergill til Newcastle, och Andrew Arkin til Dumfries med järn och bräder.

Götheborgske Wexelcoursen.

Onsdagen, den 17 Junii.

London	-	-	69 $\frac{1}{2}$	-	-	Dal. R:mt.
Amsterdam	-	-	65 $\frac{1}{2}$	-	-	M: f R:mt.
Hamburg	-	-	70 $\frac{1}{2}$	-	-	M: f R:mt.

Helsingör. Den 8 Junii afgingo Skepparne Peter Sjöberg ifrån Marstrand til Stockholm med sill, Jacob Ohman och Hans Persson ifrån Wisby til Götheborg med kalk, Hans Johansson ifrån Köpenhamn til Bergen med barlast, Carl Talsberg ifrån Köpenhamn til Götheborg med bräder, Jöns Petersson Turse ifrån Niemel til Götheborg med råg, Peter Johansson ifrån Norköping til London med järn, Jonas Theisman och Peter Backan ifrån Carlshamn och Christianstad til Amsterdam med beck.

beck. Den 9. Peter Wollin ifrån Rotterdam til Dansig med styckgods. Den 10. Johan Bogren ifrån St. Ubes til Gese med salt, och Johan Edmundson ifrån Uddewalla til Westervik med sill. Den 11. Arfwed Svensson ifrån Wisby til Göteborg med kalk.

Små Kyrko-tidningar.

I Swenska Församlingen äro ifrån den 1 til den 16 dennes födde 3 Gosse- och 9 Flicko-barn: Döde Uppsyningsmannen Norling, Enkan Stina Wefman, och Wätsmans-hustrun Annicka Hellman af älderdom, Handkemakaren Anders Cederberg, och Zimmermans-hustrun Stina Ågren af lungrot; Archlimästaren Eric Nyman af slag, Skomakare-gefallen Johan Hellström af feber, 3 Gossebarn af samma sjukdom, och 3 dito af kikkhsta, 1 dito af slag, och 1 Flicko-barn af tröskken.

I Ensta Församlingen födt 1 barn.

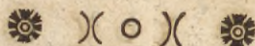
I Kronhus-Församlingen födde 3 barn: Döde Corporals-Enkan Cicilia Andersdotter, 80 år gammal, af hetlig feber, och 2 barn af slag.

Öfwer Damons och Philis Bröllopp.

Damon bodde i et tält,
Uti blommors täcka fält,
Där han ro och helsa hade.
Mätligheten war hans lif,
Pipan ljusta tids-fördrif,
När han sig i fuggan lade

Hjor-

Hjorden war hans gods och gull,
Med des hudar, mjölk och ull
Han sig klädde och sig födde.
Phylar war hans trogna wård,
Hare, bäfwer, hjort och mård
För des hwassa tänder dödde.

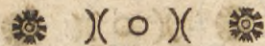
Damon alla nöjen har,
Uti sina gylbne dar,
Men han dock det bästa saknar.
Philis särat har hans bröst,
Han tyks höra hånnes röst,
När han somnar, när han wafnar.

När han wallar fina får,
Philis hamn för honom står,
Och på pipan lifsom spelar.
När han jagar med sin hund,
Tycker han i samma stund,
At hon rof med honom delar.

Läcka Philis Herden bryr,
Fåfängt han för hånne flyr,
Såret ökes alla dagar.
Damon detta talet bär
At Herdinnan: Jag är får,
Jag wil lyda dina lagar.

Rom uti mit tyfsta bo,
Där jag äger frögd och ro,
Rom, at blifwa min Herdinna.

Hjertat

Hjertat hör dig redan til,
Fären jag nu gifwa wil,
Rom, och låt min kärlek winna.

Philis rodnar wid des tal,
Känner hemligt hjerte-qual.
Hwaruti hon nöje smakar.
Hånnes ögon witna bäst,
At hon älskar Damon mest,
Fast hon ej med munnen jakar.

Ändelig hon sig wunnen ger,
När hon icke orkar mer
Mot wår Herdes tilbud sribda.
Alle Herdar rundt omkring,
Med Herdinuor gå i ring,
Och åt Paret fransar wrida.

Alle sira med behag
Denna glada bröllopsdag:
Nya lekar, nya qwäden.
Fären blomster-prydda gå,
Wallhorn ljuda långtifrå,
Worden dukas under träden.

Allas wisa denna war:
Hufwa nätter, sälla dar,
Damon sig i qwäll bereder.
Ieswe Brudgum! Ieswe Brud!
Faunus, alle Herdars Gud,
Öfte dem til många leder!

EPIGR.

EPIGR. LIX.

Symbola, Diribitor, cur utraque dividis ægre?
 Num Monachis vinum debuit omne Deus?
 Objice Discipulos, Doctores denique factos,
 Laicus & Doctor sic, puto, multus erit.

EPIGR. LX.

Unigenæ Christi quæ nomine terruit Orbem,
 Hæc Molinæ precibus noxia Bulla data est.
 Plurima monstra tulit, nigro quæ debet Averno,
 Fædius hoc nullum cultior Orbis habet.

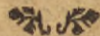
Kundgöresser.

På måndagen, eller den 22 dennes föremiddagen,
 från kl. 10 til 12 inlösas och afhentas de i Dom-
 propste-huset inropade böcker: hwilket man måste
 kundgöra, på det de, som försummat för anslagne
 dagar, ej må gå fäfangt.

Til salu angifwes Madame Wennerströms obe-
 bygda, och på Köpmansgatan, wid Dyfka Scholä-
 huset, belägna tomt.

En målad kammar åt gatan, med säng och
 kläder, kan hyras hos Saltmätaren Peter Anders-
 son på Kronhus-gatan.

Hos Herr Andreas Barthengren finnes et parti
 nyligen inkommen god råg, och säljes tunnan för
 10 Dal. S:mt.

Göteborgska Magasinet.

Lördagen, den 27 Junii 1761.

Stadsnyheter.

Det är redan gammalt, at Commerce-Rådet
 och Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr
 Jonas Alströmer, den 2 dennes med döden afgådt
 i Allingsås, och blifwet begrafwen den 7 samme.
 Herr Doctor Jonas Theodor Jagräus har strax
 uprest en ganska wacker Minnes-wård öfwer denne
 Riks-hushållaren. Som saknaden är almän, wil
 jag här inrycka slutet af Gråffristen.

Allingsås. Stad.

Som.

Laget. Närmaste. Del.
 Af. Wår. Dödas. Illit.

Som. Ieder.

Sin. Uprättelse.

Från. Hans. Inträde.

Sin. Frihet.

Från. Hans. Inrättningar.

Cc

Sin.